

Ayhan, D. (2022). Seyahatname sosyolojisi İbn Batuta'nın gizemli dünyasına sosyolojik bir bakış. *Karatay Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (8), 169-177.

Kitap İncelemesi

Makale Geliş Tarihi: 02.03.2022

Makale Kabul Tarihi: 25.04.2022

BETÜL OK ŞEHİTOĞLU, SEYAHATNAME SOSYOLOJİSİ İBN BATUTA'NIN GİZEMLİ DÜNYASINA SOSYOLOJİK BİR BAKIŞ, ÇİZGİ KİTABEVİ, 2021, 144 S.

Döne AYHAN*

Seyahat ve seyahatnamelerin sosyolojik bilgi üretiminde önemini vurgulayan *Seyahatname Sosyolojisi İbn Batuta'nın Gizemli Dünyasına Sosyolojik Bir Bakış* adlı eser, 2021 yılının sonlarına doğru Betül Ok Şehitoğlu tarafından yazarın yüksek lisans tezinden üretilmiştir. Eser, İbn Battuta'nın seyahatnamesinden çeşitli coğrafyalara dair toplumsal bilgi edinilmesini ve sosyolojik değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Çalışma, seyyahın toplumsal bir aktör olması ve seyahatnamelerin sosyolojik çözümlemelere imkân tanınmasına odaklanmıştır. Seyahat konusu genellikle turizm, işletme, tarih gibi disiplinlerce araştırmalara sıklıkla dâhil edilmiş olup sosyoloji alanındaki araştırmalarda sayı birkaçı geçmemektedir. Eser sosyoloji disiplininde klasik bir metin olmaktan ziyade okuyucuyu Hindistan'dan Çin'e, Anadolu'dan Afrika'ya kadar İbn Battuta ile seyahate ve keşfe davet etmektedir. Buradan hareketle, mekân, toplum ve insan ilişkileri özelinde bu çalışmanın vücut bulduğunu söyleyebiliriz. Seyyahın gezip gördüğü coğrafyalardaki izlenimini aktardığı bir eser olarak seyahatnameleri, sosyolojik bilgi üretiminde değerlendirmenin mümkün olup olmadığı sorusu, çalışmanın çıkış noktasıdır.

Kitabın kapak tasarımı, seyyah ve seyahatnamenin rotasını imgeler niteliktedir. "Seyahatname Sosyolojisi" ve "İbn Batuta ve Seyahatnamesi" adlı iki bölümden oluşan eser, seyahat ve seyyah kavramlarını detaylı bir şekilde ele alarak başlamaktadır. Seyyahın gezi, ziyaret ya da ticaret motivasyonu ile seyahate çıktığı belirtilerek amacın önemi vurgulanmaktadır. Seyahatin temelde mekânla ilişkili ve seyahat edecek kişi özelinde anlamlı olmasıyla süreç başlamaktadır. Bu anlamlılık için öncelikle seyahat amacının olması gerektiğine dikkat çekilir. Seyahat süresince farklı mekânlarda bulunan seyyahın, zorlanmadan rotasını

*Dr. Öğr. Üyesi, KTO Karatay Üniversitesi, Sosyal ve Beşeri Bilimler Fakültesi, Sosyoloji Bölümü, done.ayhan@karatay.edu.tr, ORCID:0000-0002-1633-385X.

Ayhan, D. (2022). Seyahatname sosyolojisi İbn Batuta'nın gizemli dünyasına sosyolojik bir bakış. *Karatay Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (8), 169-177.

tamamlayabilmesi için yolculuğunun öznel bir karşılığı bulunmaktadır. Seyyahın, farklı toplumsallıklara tanıklık edeceği için farkındalığı ve bakış açısı önemlidir. İçinde yaşadığı toplumdan kendisini soyutlayamayan seyyah, Batı ve Doğu toplumlarında seyahate bakış farklılıklarının kaynağının benlik ve kalp olduğuna dikkat çeker. Seyahat etmenin belirli ön koşulları olduğunu belirten seyyahlar, seyahat öncesi, seyahat sırası ve seyahat sonrası olarak genel anlamda üç kısımdan bahsederler. Bu kurallara uyularak ortaya çıkan seyahatnamelerin daha sistematize olduğunu söylemek mümkündür.

Mekândan müstakil tutulamayan insan, seyahat hâlinde iken farklı mekân tecrübelerini yaşamaktadır. Birbirinden farklı konumlarda bulunmak, kültürel çeşitliliklere de tanık olmak demektir. Seyahatte, toplumların kültürel arka planını tecrübe etmek, seyahatnamelerin verimliliği ve kapsamı açısından önemli görölmektedir. Eserin birinci bölümünde, keşfetme merakı ile canlılığını koruyan seyyahın hareketlilik ve özgünlüğüne dikkat çekilir. Seyahat boyunca yoğun gözlemlerde bulunan seyyah, verilerini (gördüklerini, tecrübe ettiği kültürleri, mekânları, toplulukları, kişileri vs.) notlarında sistematize eder. Gördüklerini kaydederek sonraki dönemlere ulaşmasına vesile olan seyyahın, dikkati ve detayı elden bırakmaması gerekmektedir. Turizmin bir sektör ve modern dönem unsuru olması sebebiyle, yolcu ve turistten seyyahı ayrı tutulması gerekmektedir. Seyyahı anlamlı kılan şey, onun dışındaki çevre, coğrafya ve kişilerdir. Seyyahı toplumsal olarak kabul etme ve değer atfetmede, dışındaki hare etkili olmaktadır. Toplumsal alanda kişi, kurum ve tipoloji değerinin karşısındakilerce belirlendiği kabulünden hareketle seyyahın çevresi, anlamlı görölmektedir. Seyyah, toplum nazarında kabul edilen, bilinen kişi olmalı, bir grubu temsil etmeli ve toplumsal gerçeğliğe karşılığ gelmelidir. Toplumsal olandan müstakil varlığını devam ettiremeyen seyyahın hem bireysel duruş hem de toplumsal bir pozisyonu bulunmaktadır. Tarih ve dönem okumalarına imkân sağlayan seyahatnamelerin, sosyolojik bakış açısıyla ele alınmasının nedeni de budur. Sözlü ve yazılı kültür açısından seyahatnamelerin, kültür içerisindeki farklılıkları anlamada önemli bir veri sağladığını söyleyebiliriz. Seyahatnameler, toplumsal yapılara dair veri sunması sebebiyle, içinde bulunduğu dönemi anlamak için sosyolojik okumaya müsaittir. Tarihsel perspektifte Evliya Çelebi ve kimi peygamberlerin seyahatleri buna örnek verilebilir. Sanayi devriminden

Ayhan, D. (2022). Seyahatname sosyolojisi İbn Batuta'nın gizemli dünyasına sosyolojik bir bakış. *Karatay Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (8), 169-177.

sonra seyahat için de bir kırılma yaşandığından bahseden yazar, daha öncesinde görece küçük gruba has olan seyahatin, ulaşım ve iletişim teknolojisinin dönüşümüyle daha fazla kişinin hareketliliğine imkân tanınmasını vurgulamaktadır. Her alanda toplumsal değişmenin yaşandığı sanayileşme ile kitlelerin ulaşımı ve akışı kolaylaşmıştır. Seyyahın dönemin toplumsal şartlarından etkilenmesine en güzel örnek salgın hastalıklardan izole olamamasıdır. Toplumsal alanda cereyan eden durumlar dışında bireysel hastalık, uykusuzluk, psikolojik iyi oluş hâli gibi temel kriterler de seyahatin güvenilir bir şekilde gerçekleştirilebilmesi için ön koşuldur. Bu noktada seyyahın, sürece dair bilinci önemlidir. Toplumsal ve bireysel bilinçle hareket eden seyyah, içerisinde yaşadığı zamanı, mekânı ve toplumu anlamlandırır. Toplumdan izole bir yaşam süremeyen birey için, toplumsal bilinç son derece önemlidir. Nihayetinde seyyah, toplumsal gerçekliklerle bireyselliğini inşa eder. Merak ve keşfetme özellikleriyle toplumsal yapıya dair gözlem verileri sunan seyyah, farkındalığı arttıkça sistematik bir şekilde seyahat sürecini yönetir. Seyyahın bilincini etkileyen bir diğer faktör, seçme özgürlüğünün bulunmasıdır. Turistten farklı olarak bazı öge ve konumlara maruz kalmamasıdır. İstediklerini seçerek öznel bir rota oluşturan aktörün yaşı, tecrübeleri, eğitimi seyahatin niteliğini de belirler (Ok Şehitoğlu, 2021, s. 30).

Seyyahın, kendi varlığını inşa ettiği mekânlara aidiyetiyle, seyahati esnasında farklı kültürel zeminlerdeki aidiyeti farklılaşır. Aşına olduğu toplum ve mekânlardan, yabancı konumunda bir aktör olarak gidilen yerin coğrafyası, iklimi, fiziksel özellikleri, yolların şekli, malzeme özellikleri gibi temel değişkenler seyahatin içeriğini farklılaştırabilmektedir. Farklı kültürleri tanıyabilmesi için öncelikle kendi kültürüne hâkim olması beklenen seyyah, grupla ya da tek başına seyahatini gerçekleştirebilmektedir. Başka kültürleri anlamak, kendi kültürü ile farklılaşan yönleri bulmak ve ayırt ederek çeşitli kültürleri değerlendirme, seyahatnamenin temelini oluşturur. Seyahatnamelerin hem Doğu'da hem de Batı'da yaygın bir tür olduğunu, birbirlerine benzediğini belirten Gürses (2013, s. 152), en belirgin özellik olarak "yabancı"nın betimlendiğini ifade eder. Esasında yabancı bir kültürle tanışmak, benzerlikler ve ayrışan yönlerin kıyasını da getirmektedir. Buna ilaveten seyyahın, öğrenmeye açık özelliği ile aslında ciddi bir sorumluluk üstlendiğini de belirtmek gerekir. Toplumdaki farklılıkları anlamanın bir yolu olarak toplumsal

Ayhan, D. (2022). Seyahatname sosyolojisi İbn Batuta'nın gizemli dünyasına sosyolojik bir bakış. *Karatay Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (8), 169-177.

tipler, gündelik hayat rutinlerini anlamlandırmaya yarar (Aydemir, 2016, s. 12). Seyyahın toplumsal bir tip olarak görülmesi, toplumsal yapının aktörlerden oluştuğu kabulüne dayanmaktadır. Belirli bir zaman ve mekânda seyahat, bahsedilen öğelerin toplumsallığı yönünden doğrudan sosyolojiyle ilintilidir. Yazar, toplumsal bir tip olarak seyyahın anlaşılması için seyyahın flaneur ve turistten ayrılan yönlerine dikkat çekmektedir. Mekân ve insan ilişkilerinin anlaşılması için flaneurün kalabalıklar içerisinde gezen bir tip olduğu bilinmektedir. Kentsel mekânlarda gezinmekten keyif alan flaneur, gözlemleriyle modern kent yaşamını anlamaya çalışmaktadır. Turist figürü ise hareket hâlinde olmayı önemseyerek gözlem yapmak yerine görmeyi hedeflemektedir. Urry (2015), flaneur ve turist ayrımını hız ve iz bırakma noktasında ele alarak amaçların farklılığına dikkat çeker. Turist figürü, gittiği yerde kendisinin de geçici olduğunu bildiği için merak duygusu da kısa süreli olmaktadır. Seyyahta ise keşfetme merakının daha ağır bastığı ve sürekliliğın olduğunu söylemek mümkündür. Burada turist için turizm sektörü ve göstergelerinin geçici olduğunun da altını çizmek gerekir. Ayrıca modern zamanlarda turist figürü olmak, farklı yerler görmek bir statü sembolü olarak anlaşılmaktadır. Yazar, seyyahın en önemli özelliğinin gözlemlerini objektif bir şekilde aktarması iddiasında bulunmaktadır. Seyyahın gittiği mekânları ve kültürleri tarafsız bir şekilde tanıma ve tanıtmaya görevi olduğunu söyleyen yazar, gördüklerini aktarma noktasında erteleme durumu en büyük eleştiri kaynağı olmaktadır (Ok Şehitoğlu, 2021, s. 32). Çünkü yazma sürecinin seyahatin sonrasına bırakılması, ciddi bir veri kaybı ve tarafsızlığın kaybedilebilmesi anlamına gelmektedir. Seyyahın gördüklerini detaylı bir şekilde ele alması, tasvir etmesi, tarihi ve toplumsallığı anlatması açısından sosyolojik bir kaynak olarak nitelendirilmesini sağlamaktadır. Bulunduğu yerleşim yerine göre gözlemleyeceği unsurlar farklılaşacağı için ilişki biçimleri açısından da seyyah, değişimlere tanıklık eder. Kent ve kırsal yapısal özellikleri, mekân biçimleri, sosyal ilişki ağları, gündelik hayat dinamikleri farklılaştığı için gözlemlerin yoğunluğu da değişecektir. Ayrıca durum seyahatin yapıldığı dönemin genel özelliklerine göre değişkenlik gösterecektir. Çağın imkânlarına göre hareket eden seyyahın araç seçimi de farklılaşacaktır. Yürüyerek, herhangi bir vasıta ya da hayvan ile seyahatini gerçekleştiren seyyah, kara, deniz ya da hava ulaşım imkânlarının değişip hızlanmasıyla zaman açısından tasarruf etmektedir. En temelde farklı dönemlerde

Ayhan, D. (2022). Seyahatname sosyolojisi İbn Batuta'nın gizemli dünyasına sosyolojik bir bakış. *Karatay Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (8), 169-177.

seyahatin yapılması, toplumsal koşulların yansıması açısından kayda değerdir. Günümüz seyyahlarının kısa sürede kıtaları aşması, teknolojik değişimlerin kolaylaştırıcı ve hızlandırıcı etkisinden faydalandığını gösterir. Bir diğer önemli nokta, seyyahın sosyoekonomik durumu ve resim kabiliyetiyle çeşitli haritaları izebiliyor olmasıdır. Böyle bir yeteneği olmayan ve ekonomik açıdan st gelir grubuna dâhil kişiler yanlarında, gördüklerini resmedecek ressamlar götürmektedirler. Benzer Şekilde farklı dil konuşulan coğrafyalar için tercüman hizmeti vermesi için destekleyici kişiler de zaman zaman seyahate dâhil edilir.

Seyyahın gezdiiği rota boyunca kültürleri gzlememesi, benzerlik ve farklılıklara dikkat etmesi, kültürel çeşitlilik için önemlidir. Seyahat ve seyahatnameler ile kültürel etkileşimin artmasını, toplumsal hafızadaki yansımasını görmek mümkün olmaktadır. Seyahatname ile temelde bir bilgilenme süreci yaşanır. Mekke, İstanbul ve Kahire Şehirleri ile ilgili gözlemleri, *Seyyahların Dilinden Dünya Şehirleri* kitabında da anlatılan Battuta, Őehirlerin fiziki ve sosyal özeliklerini birlikte vurgulamıştır (Furtado, 2021). Şehir tarihi, kültürü, yapısı, insanları ve özellikleri hakkında bilgi vermesi sebebiyle seyahatnamelerin önemini bir kez daha belirtebiliriz.

İbni Battuta ve seyahatnamesinin anlatıldığı ikinci bölüm, İslam ülkelerini gezmeyi amaç edinen Battuta'nın 22 yaşında seyahatine hac ziyareti ile başladığını, mesleği olan kadılığa katkı sağlamak için farklı ülkelerdeki ilimleri öğrenmek ve İslam hukukunda yetkin olmasını konu edinmektedir. Bilgisi sayesinde gittiği ülkelerde diplomatik görevlere getirilen Battuta, seyahati süresince toplumsal aktör konumunda toplumların benzeşen ve ayrılan yönlerini, kültürel örüntülerini kaydetmiştir. Seyahatnamesinde insan ve çevresi üzerinde özellikle duran Battuta, Şehirleri ekonomik ve coğrafi açıdan anlatmıştır. Yazar, İbni Battuta seyahatnamesinin orijinal hlinin Fransız Mill Kütüphanesinde bulunduğunu ve Fransızca, Portekizce, İngilizce, Almanca gibi farklı dillere çevrildiğini de belirtir. Gittiği ülkelerdeki para birimini Mısır'la kıyaslaması, statü göstergelerini belirtmesi, ticaret ahlakına dikkat çekmesi, dinî pratikler ve sanatsal boyutları hakkında veriler sunması sosyolojik bilgi için önemli grlmektedir. XIV. yüzyılda Afrika'dan başlayıp çeşitli ülkelerin toplumsal yapılarını, aktör, yönetim anlayışı ve mekânlarına yönelik değerlendirmeler içeren seyahatname aracılığıyla sosyolojik bilgi edinilmesine katkı sunmuştur. Siyasi, ekonomik, sosyal ve

Ayhan, D. (2022). Seyahatname sosyolojisi İbn Battuta'nın gizemli dünyasına sosyolojik bir bakış. *Karatay Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (8), 169-177.

coğrafi özellikleri dönemsel anlamda aktaran eser, insan hallerini çeşitli açıdan göstermesiyle de dikkate değerdir. Avrupa hariç dünyanın pek çok ülkesini gezen Battuta, Anadolu hakkındaki birincil kaynak niteliğinde bilgiler sunmuştur. Ticaret, şehir hayatı, mimari yapı, inanç, kültürel unsurlar ve yaşayış anlamında tarafsız gözlemlerini seyahatnameye aktarması, kültürel incelemelere katkıda bulunmaktadır. XIV. yüzyıla tarihsel perspektifle bakılacak olursa Türklerin tarih sahnesine çıkışını ve Anadolu'nun İslami kalkınmasını, sosyal yaşamını analiz etmesi seyahatnameye hem siyasi hem de sosyolojik belge niteliği kazandırır. Aynı dönemde farklı coğrafyalara dair bilgilerin derlenmesi sosyolojik bir çıkarım yapmayı da mümkün kılmaktadır. Farklı coğrafyalardaki kelimelere de dikkat çeken Battuta, aynı anlama gelen kelimeleri karşılaştırmıştır. Seyahatname içerisinde etimoloji denemesi de diyebileceğimiz bir kısım da bulunmaktadır. Antropoloji, sosyoloji, coğrafya, dil bilimi gibi farklı disiplinlerin, seyahatnameleri veri olarak kullanabilmesi disiplinler arası değerlendirmelere de imkân tanımaktadır.

Seyahatnamede bölgelerin gündelik yaşamına dair geniş bilgiler sunan Battuta, ibadetten eğlence mekânlarına, kıyafetlerin şekli, rengi ve geçim kaynağına kadar çeşitli detayları yansıtır. Anadolu'da gayrimüslimlerin farklı bir bölgede yaşadığını, toplulukların sosyal ve ticaret hayatlarının çizgisini, Ahilik Teşkilatı ve ticaret ahlakının nitelikleri, kadının gündelik hayattaki konumu, erkeklerle iletişime geçme şekli, ekonomik hayata dâhil olma stili hakkında doğrudan sosyolojik bilgi sağlar. Kültürel pratikler içerisinde yemek konusuna ayrıca değinen Battuta'nın, yemeğin ikramı, içeriği, yapılışı, özgün yönleri ve misafirin ağırlandığı şekline de yer vermesi, seyahatin simgesel bir boyutunu gösterir. Farklı coğrafyalarda bulunması sebebiyle yemek kültüründe de doğrudan bir kıyaslama yapma imkânı bulan Battuta, Anadolu, Hindistan ve benzeri coğrafyaların yemek kültürüne, ziyafetlere ve şölenlere dair de veri sunar. Toplumlarda kadının statüsünü anlatarak, ülkeler arası kıyaslama yapar. Evlenme ritüelleri, giyinme şekilleriyle kadının toplumsal konumunun anlaşılması önemlidir. Kültür sosyolojisi adına önemli veriler sunan seyahatname, benimsenen din açısından kadınların evlenme pratikleri ve toplumsal konumunu; bayram, cenaze ve törenler üzerinden örneklerle açıklar. Hindistan'daki kast sistemi, eşi vefat eden kadınların vefa göstergesi olarak kendilerini öldürmesi, Moğol ve Türklerde kadının siyasi hayata dâhil olması, yönetici pozisyonunda

Ayhan, D. (2022). Seyahatname sosyolojisi İbn Batuta'nın gizemli dünyasına sosyolojik bir bakış. *Karatay Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (8), 169-177.

çalışmaları, toplumsal alanda görünür olmaları farklılık olarak aktarılır. Yazar, İbni Batuta'nın yirmi sekiz yıllık seyahatinde, bugünkü Türkiye şehirlerinden Antalya, Denizli, Muğla, İzmir, Sivas, Kayseri, Erzurum, Erzincan, Gümüşhane, Amasya, Karaman, Aksaray, Konya şehirlerini de görerek kültürel yapı hakkında detaylı bilgileri yazmasını önemli bulmaktadır (Ok Şehitoğlu, 2021, s. 84). Bahsedilen şehirlerdeki yediği yemekleri yapılış ve sunum şekline kadar gözlemleyen İbni Batuta'nın kültür sosyolojisi için önemi vurgulanmaktadır. Seyahatnamenin daha detaylı olamayışının nedeni olarak, Hindistan'da tutulan notların kaybedilmesi öne sürülmektedir. Seyahati anlamlı hâle getiren bir diğer öge, bu sürede içinde bulunulan mekânlardır. İnsanla birlikte anlam kazanan mekân, mimari yapılar ve tarihî eserlere değinilmesi, seyahatnameye veri zenginliği katmıştır. Anadolu'daki tekke, zaviye, cami ve türbelere seyahatnamede yer verilmesi, dinî ve sosyal hayatın bir sembolü niteliğindedir. Farklı kültürleri tanıyan Battuta, toplumsal dinamikleri anlamak ve değerlendirmek için veriler sunar. Bayramlar, evlilik ve cenaze töreni gibi merasimlerin ayrıntılarını vererek kültürel unsurlar hakkındaki bilgileri çeşitlendirir. Hindistan ve Çin'de ölümlerin yakılması, matem kıyafetleri ve renklerinin dine ve toplumlara göre değişkenlik göstermesi, devlet yönetimi, hükümdar ve otorite figürleri hakkında bilgi vermesi, din ve siyaset kurumunun gündelik hayattaki belirleyiciliği, mezheplerin konumuna değinilmesi siyasi tarih hakkında fikir sahibi olunmasını sağlar. Seyahat edilen coğrafyalardaki para birimi, diğer ülkelerdeki karşılığı, Hicri ve Miladi tarihleri, posta teşkilatına dair bilgileri de notlarına yazması, ülkelerin ekonomik durumu hakkında bilgi vermesi açısından önemlidir.

Seyahati gerçekleştirenin kültürel bir varlık olduğu düşünülürse, seyahatnamelerin toplumların kültürel analizlerini yapmada faydalı bir araç olduğu söylenebilir. Yapan kişinin amacı belirleyici olsa da toplumsal farklılıkları görme ve anlamlı bir şekilde değerlendirebilme açısından seyahat, önemsenmelidir. Özellikle seyahatin yapıldığı Orta Çağ koşulları, ulaşım imkânları, teknolojik donanım vs. konular göz önüne alınacak olursa dikkate değer sosyolojik bilgi üretilmesi mümkündür.

Sonuç olarak, sosyoloji disiplinde kısıtlı bir literatürle ortaya konulan bu çalışmayla seyahatname sosyolojisi adına yenilikçi ve bilimsel bir metnin ortaya çıktığını söyleyebiliriz. Araştırma sürecinin ve hikâyesinin paylaşılmaması çalışmaya yöneltilebilecek bir eleştiridir.

Ayhan, D. (2022). Seyahatname sosyolojisi İbn Batuta'nın gizemli dünyasına sosyolojik bir bakış. *Karatay Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (8), 169-177.

Özellikle İbn Batuta Seyahatnamesinin seçilme nedeni ve dokümana ulaşma hakkında bilgi verilmemesi de bir başka eksikliktir. Sade bir üslupla tamamlanan çalışmanın, lisans veya lisansüstü eğitim birimlerince açılacak seçmeli derslerde farklı seyahatnamelerle birlikte incelenmesi okuma önerisi olarak sunulabilir. Sosyoloji lisans bölümleri öncelikli alan olmak üzere iletişim, işletme, turizm, edebiyat, coğrafya, antropoloji, din alanlarında da değerlendirmelerin yapılması, disiplinler arası detaylı analizlerin yapılmasını da mümkün kılacaktır.

Ayhan, D. (2022). Seyahatname sosyolojisi İbn Batuta'nın gizemli dünyasına sosyolojik bir bakış. *Karatay Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (8), 169-177.

Kaynakça

- Aydemir, M. A. (2016). Sosyal alanın tipeştirilmesi: Toplumsal tipler. M. A. Aydemir, (Ed.), *Toplumsal tipler* (s. 11-32). İstanbul: Açılım Kitap.
- Furtado, P. (2021). *Seyyahların dilinden dünya şehirleri*. (Çev. K. Daniş). İstanbul: Ketebe Yayınları.
- Gürses, H. (2013). Kültür kavramı üzerine. K. Alver-N. Doğan, (Ed.), *Kültür sosyolojisi* (s. 151-173) Ankara: Hece Yayınları.
- Urry, J. (2015). *Mekânları tüketmek*. (Çev. R. G. Öğdül). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.